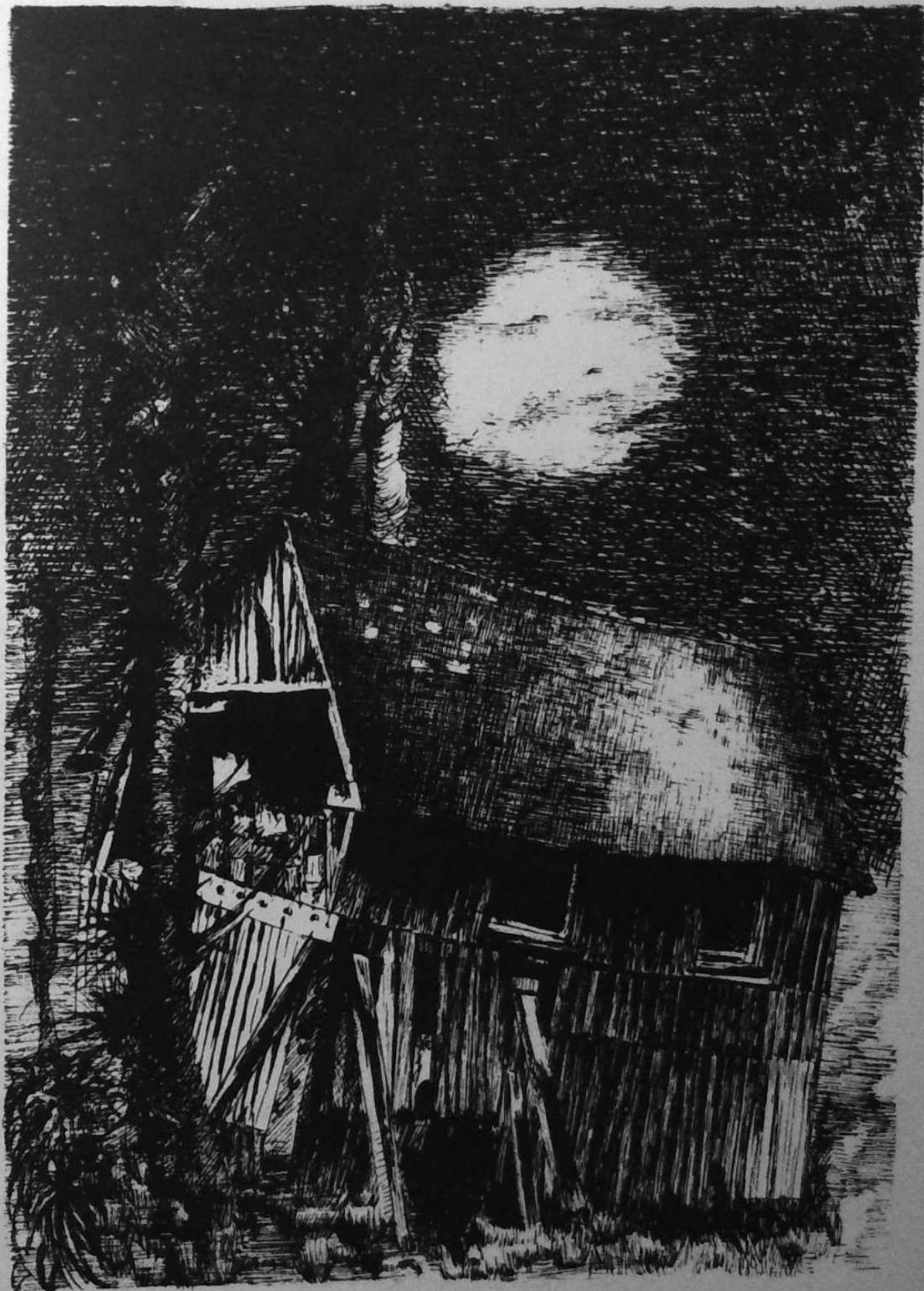

SKRID 34

taolenn

skrid
34

DIZANO

PATROM SILLABUS 3

Gwendal DENEZ - POUEZ

POUEZ ISTOREL KELC'H KELTIEK
PITHIVIERS... 10

Laou BARBAOU

DARVOUDENNADUR ROAZHONEK 16

Jil BOUCHERIT

HUNVREOU 22

Erwan an ESVAN

BARZHONEGOU 29

Erwan KERVELLA

DU E TREMEN AN NOZ
WAR AR VUHEZ 38

Jakez-Erwan MOUTON

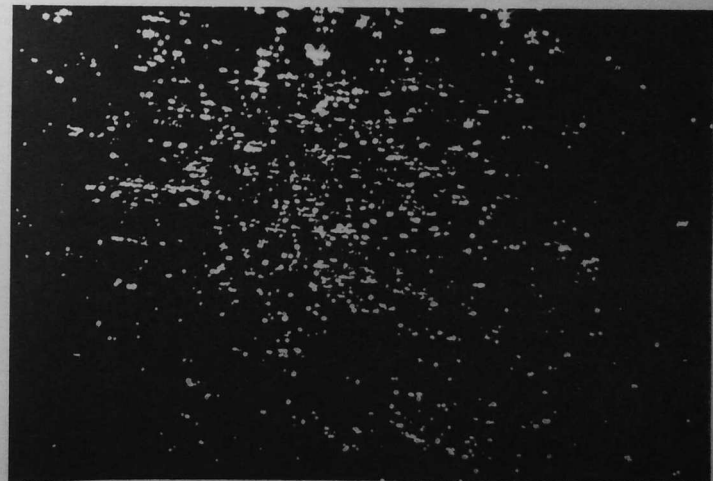
ENKREZ 41

Erwan BERTHOU

SKEUDENNOU 47

10 lur

patrom sillabus

60

Strujus ha skrijus hep be dañirus
sabir iltud rom plouz salamalec
pedernec mergitur liviriz ir
dec a yr er c'hluz domine mec sic
abalip hag abaluch domino
c'hoariont ha strujat kenbaraka

120

farsur ha spontus hep be niverus
sabir iltud krom louz sal brezonec
karadec krouadur liviriz ir
tec nic ur is put dom remi sutic
babilon hag abtrukmuch kenavo
c'hoar y eontr ha struj abrakadabra

180

us ha burjudus hep be arvarus
elicsir tud krom louz dall ha tallec
toltec eszkalibur kaniri gwir
diri dir do ut is dominus sic
hip hip hip abmutaluch kamalo
koar ri eontr hil obstat benrebaka

240

walrus balumus hep be niverus
kalir ar rut krom fouz val al balbec
mec pet sec primatur lavar dit pir
pim pil ir ib cut im pim pim peric
lap ha lip ha lich ha luch comodo
c'hoariont peurlipat abderama

300

domus binimus hep be danjirus
sabir kiril pa rouz ki du bellec
bel valdec ricatur larit trots kir
an den dir er dut dom nec ripitic
alba lip hag abaluch amoco
ro ary eontr ha jumblat abgevara

360

chorus ha brutus hep be arvarus
sabir ton mut from rouz enezenn siec
karantec argentur lilith put tir
tec ro lyr en ut do re mi fa sic
sol la sip ha sibeluch bemol do
loariont as truc jade ben kalanna

420

corpus tractacus hep be niverus
sabir ger lud traum trouz fall balsamec
kamm aztec mor arzur lar ar barzh sbir
dec bec dir o sut al do mi fa bric
abrunip hag abmammvuch kaledo
leoront rastatt kells ogam alfa

480

sirius ha nervus hep be niverus
sabir gertrud chom touz ri bro-erec
ped marc'hec abtibur amanit hir
daca lir turlut fars esoteric
abkigip hag abkiguch navalo
aloubont tammerlat ken abdoulla

540

pirrus kummulus hep be danjirus
sabir il brut rom blouz kal erotec
kallarec ecligur illirit pyr
tec ha dir erc'h luth domine pic-nic
kaligip ha kaliguch nô taro
c'hoar i bronn ha bruchat akilonia

6

600

circus um stancus hep ba niverus
sabir ill tud krom louz anthropitec
domenec aer en tür apparit rir
taer ri dir er rut dominatio mic
eskulip hag eskuluch kammedo
koar i hont ha strujat alkabala

660

santus ha venus hep be kasseus
sabir as trud dom touz kit toltemec
ma'i bronnec geriadur pit ibil dir
itsa tir munud bakalaõ chimic
kolibriip hag aotruch do sol do
agilont ha tihuatl atahualpa

720

christus ha mantrus hep be taolacus
sabir yav hud rom louz al karpathec
balir nec deskadur lavar an tyr
bep kashmir aruth ararat gallic
tripolip hag abibluch higado
turkiont hag almat abyeova

7

780

sinus ha yac'hus hep be niverus
greg lan salud lom kouz ket keinec
lagadec pitagur akonit hir
daouzec bir el luth sativa old nic
abawhip hag abakluch malarmo
Rhô A ri onth ol o jat alfabala

840

bakus etruskus hep be ken plijus
tripalium ut liom plouz berberelec
budapec bosennur biribit sir
biteklur er flut atilsitt baltic
aberip hag aberfuch antropo
kaoc'h pichon antakyar maharadja

900

marc'hkus ha fonnus hep be danjirus
sabir kan yud rom krous kap reputhec
rodellec peredur simili cuir
ler conneccicut jipsi termajic
if its chip anna baal luch romano
c'hoariont steredat santamaria

960

lavarus negus hep be saourus
maori tabud traum flouz job kohoutec
toktousec mergitur exit von mie
tan ha dir palud tahiti saolnic
goginip ha segaluch kachalo
koadriont libertat anagrama

1020

toaz rus ha lotus hep be niverus
kalir fur mut bom louz fals anaoudec
maidanec saotradur li hitit dir
seks ha pir paour tud donna almaric
karolip ha wo'itiwuch ronimo
tabouïont ha maojat hiroshima

Gwendal DENEZ

POUEZ ISTOREL KELC'H KELTIEK PITHIVIERS
WAR STOURM FILIBER O'DILLEY EVIT TREC'H
BREZHONEG AR BOBL

Glav. Glav dizehan. Kouezhañ a rae ingal abaoe tri devezh bremañ. Poulzet en doa an avel ar c'houlmoul davet ar Reter ha berniet e seblantent bezañ a-us d'ar parkeier, a-dreñv ar gwez-pupli a ambroug ar stêr betek kêr. Prest e oa an oabl da darzhañ. Ar radenn a blege dindan nerzh an avel o yudal.

E-barzh an ti bihan soul koazhet e-traoù an dorgenn e leñve e vamm. Ha koulskoude ne oa ket ganet c'hoazh. Gant ar glav e oa deut dezhi he foanioù kentañ. Poanioù spontus. Gwashoc'h eget an ifern en he c'hof. Krabisañ, pegañ ha tufañ tan enni a rae, al lorgnez ! Ur blijadur evitañ boureviañ anezhi araok he c'huitaat.

"Un dra bennak spontus a zo o vont da c'hoarvezout" a lavaras an eontr kozh, azezet war ur gador o sellout outi o stourm ouzh an droug. Ha tufañ a reas chug e damm chik ouzh troad ar gwele araok sevel ha mont da ziskargañ ur werennad gwin ruz er gegin. Gant milgin e chupenn e sec'has e vuzelloù.

Ar gwir a oa gantañ.

Pa zivizas kuitaat kof e vamm e luc'has an arnev hag e tarzhas ar gurun. Ar glav, avat, ne ehanas ket. Diregiñ a reas e vamm gant e benn re dev pa flistras 'maez, tamm kig kaoc'hek anezhañ, gant strinkadennoù

gwad etre he morzhedoù.

Ha trumm e varvas an tad-kozh, a oa war-sav, harpet e ilin war ar siminal, o sellout. Kouezhañ a reas sonn ha reut evel ur wern vreïn bet diskaret gant ur barr-avel.

"Ur sin eo" a lavaras an eontr kozh azezet war e gador 'n ur flourañ e gelloù (pe ar pezh a chome diouto) a-dreuz danvez e vragoù voulouz gant e zorn dehou sanket don en e chakod. Ha tufañ a reas chug e damm chik ouzh troad ar gwele.

Leñvadennoù ar glac'har, blejadennoù an doan ha yudadennoù ar gwilioud a oa bet douget betek kêr gant an avel. Eno ne oa chomet den ebet dindan an amzer. Sparlet en o ziez e c'hortoze an dud, enkrezet lod anezho ha spontet an darn vrasañ, un darvoud kafvus bennak.

Ha distro ar bleizi e oa ?
Ne oa ket.
Ur razh a oa o paouez genel.
Filiber oa e anv.

FILIBER O'DILLEY.

A-hed e vugaleaj en doa prederiet war ar pal 'vije tu dezhañ reiñ d'e vuhez. Ur salver felle dezhañ dont da vezañ, se a oa divizet ! Met setu : evit saveteiñ petra ? Petra chome pa oa bet savetaet ar sekuritesosial, Bro-Frañs (meur a wech !), mab-den (ur wech hepken, ha nag ul labour !) ha me oar ?

Devezh e driwec'hvet deiz-ha-bloaz eo e kavas ur pal d'e vuhez. Aet e oa gant ur mignon da gemes ar skolioù dieub dres e-kichen e di. Kemer a reas ur bilhed lotiri met ne c'hounezas ket daoust ma oa sañset ar bilhedoù-se gounit bewech ! O stranif e oa araok mont d'ar gêr (deus d'ar gêr da c'hwec'h eur he doa laret mammig, ha tost da c'hwec'h eur nemet ugent e oa 'benn neuze) pa welas Kelc'h Keltiek Pithiviers

o pignat war al leurenn. Bam. Marzh hag estlamm!
Gwelout ar yaouankizoù-se o vousec'hoarzhin ken laouen,
gwisket ganto dilhad ken liesliv hag o koroll dañsoù
ken birvidik a lakaas en e soñj e oa ret dezhañ ober
un dra bennak evit saveteif gizioù kozh Breizh. Mont
a reas er Bleun-Brug. Bragoù bras, chupenn, tog ha
voulouzenn. Bleunbrugif a reas ken-ha-ken: ur foll
koroll diroll. Fisel ha plinn. Tro, hanter-dro. Gavotenn
ha laride. Pa zafise e oa en e voued leun. Pobl
dañsourien Pithiviers ha Noisy-le-sec n'he doa sekred
ebet evitañ. Dibosupl e oa dezhañ chom hep dañsal pa
gleve an disterañ ton. N'eus forzh peseurt ton : jazz,
rock, ton-bale, ton-soudard, dañsal a rae. (Pavlov en
deus gwechall studiet seurt emzalc'hoù...)

En abeg d'ar si-se eo e c'hoarvezas dezhañ un dar-
voud spontus a vroudaz anezhañ da zilezel ar c'horoll
da vat.

O vont da Vrest e oa gant an tren. Kemeret perzh en
doa Kelc'h Keltiek Pithiviers e Foar Etrevroadel ar Four-
maj Gwak a veze dalc'het ur wech ar bloaz e Pariz. Dav
oa d'ar C'helc'h mont da Vrest da ober war-dro un aba-
denn bennak aozet gant an nijva.

Bez e oa, en hevelep kombod, ur paotr yaouank e vlev
hir a lakae kasetennoù da c'hoari sonerezh war e son-
enroller, ha bez e oa gantañ un toullad brav a gasetenn-
où ! Kerkent ha klevet ar sonerezh gant Filiber e stagas
da dañsal... Mont ha dont a rae a-hed trepas hir ar c'hombod,
hejet-dihejet a-wechoù hervez tizh an tren. Pachpi,
un, daou, tri... Laride, oye, oye... Luskellañ a rae e benn
a-gleiz, a-zehou, hag e zaoulagad dislivet a seblante be-
zañ buket war un dremmwel displann. Na tenn ar gavotenn !
Ar veajourien all, kavet ganto un istrogell da zudiañ ur
veaj gwall arabadus, a oa e-leizh a laouenidigezh enno.
Sikour a raent anezhañ ivez : lod a zegase dour fresk da
evañ, lod all a strinke dour ouzh e zremm evel o doa gwe-
let ober war hentoù an tourdeufrañs pa veze ar rederien o
krapañ gant un dorgenn bennak dindan an heol-dar. Pegen
trist vie bet ar veaj hep Filiber o koroll !

A-benn tizhout Roazhon e oa brevet e izili. Fellout a
rae dezhañ chom a-sav. "Divi on" en doa laret d'e gamala-
ded. Ar re-mañ o doa kavet an tu da reiñ dezhañ nerzh ha

kalon awalc'h da stourm betek an trec'h. "Ma vez tizhet
Brest ganit" o doa laret dezhañ, "e vo tu dit kaout da
anv e-barzh levr Guinness an taolioù-kaer." Kalon en doa
adkavet a-daol trumm.

Goude Sant-Brieg eo e c'hoarvezas an drama. Dav voe
dezhañ mont d'ar prevezioù. "Arabab, arabab dit mont d'ar
prevezioù pe ne vo ket degemeret an taol-kaer !" o doa
kemennet e vignoned dezhañ. From er c'hombod. An holl a
welas Filiber o tigerif dor ar prevezioù. C'hwitet en
doa war e daol-kaer. Dipitet e oa an holl en tren. "Ken
tost..." a soñje an dud. Met den ebet n'en em c'houlenn-
ne perak e oa aet Filiber d'ar prevezioù, rak, koulz
din larout deoc'h ne oa ket evit un abeg ...naturel !
Neuze, perak 'ta e oa aet d'ar prevezioù ?...

Da gentañ en doa leñwet. Pell. Gant difronkadennoù
hir, kuzhet e benn dindan al lifsel. C'hwitet en doa e
nozvezh karantez gant Matilda. Graet en doa anaoudegezh
ganti pa oant o werzhaf gwastilli "Petit Breton" war an
tachennoù foar. Ur c'hamion bihan a oa ganto ha foetañ
raent hentoù Breizh evit kavout gwerzh d'ar c'houignoù.
Gwiskañ a raent pep a zilhad "giz kozh" (hi sparlenn hag
efñ glazig) araok ma krogfe gant ar marc'had, ha pa zi-
wiske Matilda e-mesk ar pakadoù hag ar boestoù gwastilli
e selle Filiber outi a-gorn. Emichañs e oa bet trellet
gant e re vronnoù deus ar re lartañ.

Kavet en doa Filiber ur slogan evit lakaat an dud da
dostaat : "C'est bon, c'est au beurre, c'est beurton!"
Gouzout a ouie ivez kanañ "Kousk Breizh Izel" pe "Par-
don Speied" ha dañsal. An dud, dedennet gant ar cholori,
a dostae hag a brene...

Pedet en doa Matilda un devezh foar c'hwitet en abeg
d'ar glav-mor a oa bet a-hed ar penn-devezh da zont be-
tek e dammig loch... da bak' ur banne kafe ! Diouzhtu he
doa Matilda komprenet e vefe ur blaz dic'hortoz gant ar
c'hafe ! Kement-se, avat, ne oa ket evit displeijout
dezhi. Met ne oa ket o c'hortoz ur seurt abadenn ! Gwall
drenk e oa ar c'hafe... Ya, un nozvezh gwall drist e oa
bet evito o-daou. Eviti, eveljust, o c'hlaourif gant ar

c'hoant, pa chomas da c'hortoz betek ar sav-heol ur sav-lost bennañ deus perzh Filiber O'Dilley !! Evitañ ivez, an debron en e c'hourelezh ha dibosupl a-grenn dezhañ lakaat e ibil da sevel an disterañ...

Glebor Matilda a sec'has da vat pa staotas Filiber en e wele. Ha kredet en doa, en e zamgousk, e oa un dour-enn all o vont da strinkañ ?

En ur glask ar sal-dour eo e tigoras Matilda dor un armel-stag a oa leun a gouch-kulot°. Bez e oa ouzhpenn tregont pakad. En em c'houlenn a reas Matilda perak e oa seurt "gwiskamantoù" e ti Filiber O'Dilley. Hag adwezhañ a rae anezho ? Ha fellout a rae dezhañ sevel ur marc'had kuzh, marc'had kuzh ar c'houch-kulot ? Goude prederiañ e teuas dezhi soñj deus un nebeut fedoù a lakaas anezhi da gredañ e oa an "dilhad"-se evit Filiber e-unan ! Perak e oa ken lart, ken tev, e revr ? Perak e veze alies c'hwez ar c'hazh kozh (e-giz 'ouie hi larout) gantañ ? Peseurt ezhomm en doa da vont ken alies d'ar prevezioù ? Setu an nebeut goulennoù a zegasas dezhi ur respont aes ha splann : staotañ a rae Filiber O'Dilley en e vragoù hag evit en em warezif e touge kouch-kulot ! Gwall-souezhet e chomas Matilda ur pennad mat.

"Kenavo Beurig" he doa laret Matilda en ur vont kuit. "Perak Beurig ?" en doa soñjet Filiber etre div zifronkadenn. Atav he doa Matilda lavaret Filiber pe Beurig ha n'eo ket Beurig...

Diwezhatoc'h e kavas Filiber O'Dilley ur gerig bet skrivet gant Matilda war un tamm paper kozh : "C'est du beurre, c'est Filibeur."

Bremañ e ouife an holl perak e oa bet nac'het outañ taol-kaer tren Pariz-Brest. Bremañ e ouife an holl e oa bet dav dezhañ paouez gant an dañs evit mont da cheñch e gouch-kulot !

Penaos bevañ ? Penaos kenderc'hel gant ar vuhez ? Setu ar pezh a soñje Filiber O'Dilley goude e abadenn gant Matilda.

° Ober a ran gant ar ger *kouch-kulot* ha n'eo ket *bragopipi* pe *otoutich* pe *staototoù* pe *gouwir* ez on a-du gant *brezhonég* ar *bohl*....

Ya, dic'hallus da Filiber O'Dilley bevañ gant ar vezh a spege ouzh e anv. Dav oa dezhañ steuziañ ha dasorc'hiañ. Lazhañ Filiber O'Dilley ha lakaat unan all da vevañ en e blas, un den kreñv, difrom ha nerzhus. Ur mestr !

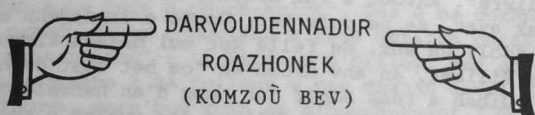
Goude lenn "Mein Kampf" an hini eo e kavas e stumm nevez. Broudet e oa bet da lenn an oberenn-se gant fra-zennig Liautey e derou al levr : "Tout Français doit lire ce livre". Kavout a rae Liautey un den a-bouez en Istor, perak avat, se ne ouie ket. Goude e lennadenn eo e kemeras Adolf da anv. Ne felle ket mui dezhañ klevout komz deus Filiber, an anv droch-se 'oa bet roet dezhañ gant e dud. Dibab a reas Adolf en abeg d'an heñvelde a oa etrezhañ hag an denig bihan foll en doa gwelet e skeudenn war meur a gelaouenn. Dibab a reas Benito da eil anv en abeg da "hen-sókialouriezh" an Duce. Bez e oa bet Benito Mussolini rener ar gelaouenn sokialour "Avanti" e 1910, araok skarzhañ da Vro-Suis da guzhat. Adolf-Benito O'Dilley a oa e anv nevez.

Klasket en doa ivez lakaat tud 'zo da gredañ e oa ganet en ul "Lebensborn" hag e oa Adolf (añ-hini gwir, da larout eo an hini foll) e dad. Met den ne gredas anezhañ.

Divizout a reas embann kartennoù warno e anv nevez skrivet hervez al lizherenneg hen-añaman. Hag evit diskouez e oa marv-mik Filiber O'Dilley e kasas ar gartenn-mañ d'e dud : *Ar glac'har hon eus da gemenn deoc'h eo aet da Anaon FILIBER O' DILLEY. De profundis.* Ar chomlec'h a oa: Adolfstrasse, Berlin.

P'en em gave e-unanig en e ranndi truilh e wiske e zilhad ofisour nazi. En ur bed all e oa neuze, ur bed e-lec'h ma oa ar mestr, lec'h ma teue da vezañ ur gour, ur gwaz adarre. Adolf-Benito O'Dilley a save dezhañ pa ne save ket da Filiber O'Dilley. Gant sikour e zorn e teue ar burzhud da wir, met petra fell deoc'h... Da bep hini e blijadur.

LAOU BARBAOU

Daonet 'vo ! Piv eo an istrogell (pe gentoc'h an istrogellez) 'n deus lakaet an dihuner de son ? Gagn ! me, amañ, dour-c'hwez-holl, em gwele... hag ur c'hoant disteuler...ur spont...A, la la, pebezh nozvezh memes tra dec'h e ti Marcos. N'omp ket tud fur, ar vezh warnomp...gwa !

Amzer diabafin un tammig, astenn ma dorn, gant poan, betek ar montr war al leur, ... arghhh...un- nek eur hanter... Daoust hag-efñ eo un eur evit di- hunin an dud er vro-mañ ? Hag evel just tu ebet da vont en-dro d'ar c'housk... Ale ! graet an dibab da vat an taol-mañ : hiziv e laoskan anezhi da gouezh- añ (evel ma vez lavaret)... ya, hi hag he spered strizh, hi hag he "ret eo, ret e vo", hi hag he sor- c'henoù dieubif ar merc'hed, ya, en ur labourat...

n'eus forzh petra... Bezafñ dieub ur wech evit mat, Bezafñ e peoc'h... Ahh, Mhh.

Kaac'h ki ! goñt ouzon eo ret dezhi labourat-e- hanter-amzer-bep goude-merenn hag ivez eo ret dezhi prientif-an-arnodenoù-dre-gomz-a-benn-miz-Here... gna-gna-gni ha gna-gna-gna...

Treif a ris war-du "hi" hag ar c'hoant skarzhañ anezhi kuit a deuzas diouzh ma spered. He c'horf, mistr ha gwevn, en noazh endan al lifselioù gwenn, he divronn, bihan ha serzh, mhh, un drugar... euh, c'hoant dislonkafi c'hoazh, ma'm behe gouezet em behe evet nebeutoc'h a *Jenmay* dec'h da noz, skeif a ra re war ar penn. Ya, pebezh penn gwinouflet ma mignoned!

::
::

An dour fresk war ma fas a reas kant vad din. Ra vo meulet an hini ac'h ijinan an dour fresk, sur mat un ever brein c'hoazh. Beurk, c'hoant dislonkafi c'hoazh.

Gant mil boan, e stranis-me tramek ar gegin. Prest oa pep tra : te, ar bara kras, laezh tomm, ar ploum kek. Goustadik e kadoraas ma daoubefñs war ar gador.

E-pad hir amzer, pegeit ? N'ouifen ket hen lava- rout, e chomis da c'henaouif...ouzh an te o tivoqe-

dif. A-benn ar fin -amzer emichañs ne zivogedfe ket mui an te- e trois ma selloù war-du hi, e oa aze oc'h adwelout he c'hentelioù en ur evañ he ze a-raok monet d'he labour. Tout-se e-kreiz miz Gouhere ha splann an heol er-maez. Biken n'hellin chom amañ, klañv 'vel ma'z on, gant ur plac'h ken yen em c'heñver hiziv... Satordallik... divizet neuze leuskel ma ze de beuzyenaat hag ez is davit en nor, diskenn ar skalieroù goude-se gorrek ma n'eo ket goustadik, goude-se digerifi dor ar savadur ha monet er-maez.

::

:: ::

Ur barr-heol war ma dremm. Divatorellet da vat bremañ. Ur soñj dreist, mutu : ur menoz dreist 'vat ! ur menoz ha na ziwane morse e spered arallekaet micherourion hon faourkaezh pobl, ya, monet da evañ ur bannac'h er "Virage" hag a-raok-se monet de bremañ an Ouest-Transe. (da nebutañ evit un eur hanter a sioulded)

Tost da vat plijus e oa straedoù Roazhon en deiz-se, emev¹ en ur ziskenn betek an ostaleri.

Sell 'ta. Emañ an imbisil all aze, Dominique Pouëssel, o soursilhañ ur vlevenn en davarn...

Pouëssel, un anv da gousket er-maez (evel ma

¹ tu zo da lavarout moñme ivez.

lavarfe eñ e-unan).

- Piv aze, Laou, n'am boa ket bet ouzh o keloù abaoe pell amzer.

...

- Met azez-te aze, te a evo un taol ?

- Ya, ur bannac'h Pernod !

- Laou, te ac'h eus graet mintinvezh druz hiziv. Se a zo ken anat hag ar fri e-kreiz an dremm.

- Ya, en ur stumm...

- Te n'ac'h eus ket an aer de vezañ e-barzh da asied. Me a zo evel ur breur, ni a zo amañ etre ar berenn hag ar c'heuz, te a c'hell lavarout ar pezh a zo war da galon.

- O ! mann ebet ispisial, ez an da Vreizh-Izel da dremen ma vakañsoù.

- Petra glevan-me ? Te a zo o vont da C'houeled-Breizh en ur lezel Anne-Charlotte holl he-unan evel-se, lez ac'hanon lavarout dit mat ha n'eo ket ma ognon met va dever ez eo abalamour me a zle dit ur gantol lorc'hus, me ne yelo ket dre bevar hent hag me a zo o vont da c'houllonderiñ va sac'h. Setu ar pezh me a raje en da lec'h : me en em derc'hfe er c'harrezen pe neuze e raio faos lamm ha te a chomo e karafenn evel un azen. Ma te a chom evel-se da gempenn ar c'havr hag ar gaolenn e faoso kompagnonezh

dit, d'am ali, hag holl ar bed a raio gouzougou
tomm hag e vo graet mat. Te a zo kouezhet er panell,
te ne gompren ket anezhi. Hi a zo dindan da droc'h
hag hi a vev en da drugarez...

- ...

- ...ha te, petra te ac'h eus c'hoant ober er
c'houlz-se, nezañ er saozez, ha te a wel me a ana-
vez ur skin, en da lec'h me a nozvezje d'ar greu-
nenn. Ha me a lavar dit a bal e gwenn hi a dalv he
fouezhad a aour hag an dilec'hidigezh, te a zo nemet
un den palvet ha te a zo e penn ar roll ha me a
bouez va gerioù ha me a laka ar poentoù war an i-ou.

Adkemer krev al loen, adsell, kemer un taol all,
se a roio kalon d'az kof.

Hi he deus roet he c'harantez dit ha te a sko
sukr war he c'hein bremañ, te ac'h eus tennet da
spilhenn ouzh ar c'hoari marteze met me a daskrign
va gweskenn, d'am meno eo kornbutunet an difisoù.

Ya, te a laka anezhi e-barzh lifselioù brav hag
arabat dit krediñ me a denn a voledoù ruz warnout,
nann, arabat dit sevel war da gezeg bras, nann, met
diwall, diwall da dennañ re an diaoul dre al lost
ha skeiñ poultrenn e lagadoù an dud.

Met, sell, te a c'hell lakaat da dorn en tan,

se a ra din ur c'har gaer, a-hend-all e vije dibenn
ar fav...

-Ma, ken ur wech all Dominig, goude merenn ez
in d'ober stop war an hent bras.

::

:: ::

Pebezh gouli an den-se (evel ma lavarfe ken mat).
Ma 'n eus c'hoant mont d'ober war-dro Anne-Charlotte,
n'eus nemet mont, ne ran forzh. Ahhh(un h all evit
ober plijadur dit lenner ker?) Ahhhh(laouen out,
amiod!) Ahhhh neuze, mont war vord ar mor, noazh
dindan lagad an heol, dre chans n'em eus ket lavaret
se dezhañ pe neuze en dije lavaret e oan c'hoazh ur
bihan-bourc'hiz hag ur c'halc'hgar.

H U N V R E O U

*"I am one of those unhappy
people for whom between
thought and deed lies ever the
terrible gulf of dreams".*

W.B. Yeats

*Kalon rannet
Daoulagad leun a zaeroù
Die jahreszeiten gant Haydn
Penn follet abalamour d'an amourusted.*

An deiz a skleure war doennou an ospital ...
Klañvdiour on e Kemper. Kejet 'm eus du-hont gant
ur paotr iskis ha paour ; paour evel an darn vrasañ
eus ar re glañv ; kerkoulz lavarout an holl anezho.
Ar bsikiatriezh ne vez ket gwelet gwall vat er bed-
mañ.

Istor e vuhez emeon o vont da gontañ deoc'h ar
gwellañ ma c'hellin :

"Daouzek vloaz : mont a raen bep bloaz e-pad miz
Gouere da Vro-Vande, mod all e chomen e Gwened
gant ma familh. Du-hont, neuze, e-kichen ar mor
e oa un ti ; div blac'h yaouank ha koant a rae o
annez ennañ, ken koant ken e teuis da vezañ amou-
rous, gant an hini goshañ da gentañ.

Padal, biskoazh ne zeus a-benn da zisplegañ ma
c'harantez. Bep bloaz e oa er memes mod. Petra a
raen neuze ? N'eo ket diaes : huñvreal, soñjal,
prederiañ. Setu. Hi 'oa meleganez evel he c'hoar
yaouank. He c'horf, tost diwisk, a vame ma spered
bewech ma teuen a-benn da gejañ ganti, da lavarout
eo alies-tre.

Da vintin ez aen e penn an hent 'vit sellout ouzh
divronn noazh ar merc'hed war ar c'hartennoù-post.
Da guzh-heol ez aen e penn all an hent, war an aod,
'vit gwelout al loar, a skede eviti, a soñjen.

An dra-se a badas hir. Sart e oan memes tra,
met a-wechoù e vargede ma spered n'ouzon pelec'h.
Gwasket e oa evel just. Tridal a rae. Ha ma breu-
deur ne oant ket dall. Ma zud, ne lavarint netra
diwar o fenn.

Diwezhatoc'h ez eas ma c'harantez d'an hini
yaouank. Hogen, ne voe ket disheñvel. Ar stered e
oa a lintre eviti neuze.

"Pemzek vloaz : E Gwened e kemmas an traoù. Stagañ
a ris da zaremprediñ ar merc'hed. Bouchañ a raen
dezho, flourañ anezho forzh pegement. Barrek kenañ
e oan d'ar mare-se war an dachenn-se. Koulskoude ne
oa ket tu da c'hoari-daou ganto. Ne vern. Doujañs
am boa evito, pe, marteze, ne ouien ket c'hoazh re
vat e oa ganin luskadennoù reizh. Mezh-fur ! C'hoant
am boa sur met biskoazh ne zeus a-benn da dizhout

ma fal.

En em lakaat a ris da c'hoari sonerezh pobl hag e-giz-se e c'halle ma spered nijal evel bigi war ar mor.

"Naontek vloaz : Nikun er skol ne oa ken barrek ha me evit pezh a selle ouzh ar prederouriezh hag al lennegezh. Met ne badas ket pell.

Un wech erruet er skol-veur e krogis da evañ.
Labourat a raen koulskoude ... war ar yezhoù estren.
Lorc'h 'oa ennon :

CLIMAX

Luttes d'avril
Baisers retors
Sourire facile
Plongeon de mort.

Ouvrez vos entrailles
Petites villas
Suintez l'huile sainte
Gentils d'ici-bas.

Aimez-vous en vampires
Roulez dans les égouts
Que vos corps se déchirent
Écorchez-vous aux clous.

Petites maisons fragiles
Vous abritez nos pauvres
Faibles coquilles factices
Mensonges en robes mauves
Esclandres de bambins
Desuets petits quignols
Paupières de chérubins.

Mon amour tu es folle !

Ha neuze, e-pad ur pennad e katreis dre Vreizh-Uhel en ur ober micherioù dister, pas pell eus Roazhon koulskoude, peogwir e plije din bezañ enskrivet er skol-veur abalamour d'an deskadurezh hag em boa ezhomm outi.

Tenvaloc'h-tenvalañ e teuas ma spered da vezañ. Kemer ha lonkañ a ris drammoù a bep seurt, forzh pegement gant kanfarded hag oriadezed. Pemzektez en toull-bac'h abalamour da se. Kregiñ a ris da studiañ sonerezh en un doare sirius-tre : gourrebed-boud dreist-holl. Ne badas nemet daou vloaz. Kenderc'hel a raen da vont d'ar skol-veur evelato. Ne ouien ket ma-unan perak ...

"Tri bloaz warn-ugent : Plac'h ebet ken. Chom a ris em gwele e-pad ur miz hanter hep debriñ, hep butuniñ, hep evañ. Petra c'hoarvezas neuze ? N'eo ket diaes da lavarout :

Livioù damvoull
Bez e oa maouezed en ul lec'h a oa heñvel
ouzh gourliorz bras ur c'hastell,
Brozhioù an amzer dremenet evel ar bed faltaziet
gant Marsial Proust,
Komzoù etrezo na raent trouz ebet
Nemet fiñv ar muzelloù
fiñv kuzhet an divhar
fiñv an divrec'h

Gwagennadoù an dilhadoù ha livioù treuzwelus.

Bez' e oa bugale gwisket evel martoloded Bro-C'hall o c'hoari skourjezañ, gant bokedoù bleunioù,
ur c'hi estennet war al leton,
Bed seder e lec'h ne oa tamm fallagriezh ebet.

Livioù damvoull

Bez' e oa linennoù dir o tresañ frammadurioù
toennoù ur gêr evel hini Ti-C'hoarigan Pariz, glas
mui pe vui,

Hag e nijen evel en un huñvre a-us dezho,
koulskoude e oa digor ma daoulagad atav : gweledi-
gezhioù ...

Poan benn !

Empenn jahinet a-hed hag a-dreuz
'Peus ket met sellet ouzh ur voger skol-
veur Roazhon e-kichen salioù bras ar c'hreisteiz.

Livioù boull

Rontoù bras pe vihan
Hirgarzennoù ha tric'hornioù ruz pe c'hlas
Oc'h en em dreuzfurmiñ hep ehan dirak la-
gadoù sebezet, trellet ha hoalet b'lam d'an awen
diavaez n'hell ket en em ober ma spered poaniet outi,
Re a lorc'h a zo e-barzh

Heñvel ouzh ur marc'h huñvreour war ar bla-
nedenn gleret

A-raok dilestrañ

Ma zad a lakaas ac'hanon el loch-bac'h.
Skrivet 'm eus barzhonegoù :

TAOL-MICHER AR RE BAOUR

Koant evel ur gornandonez e splannder ar
c'huzh-heol

Geot klouar ar frankizenn 'barzh koadoù
Breizh-Izel

Gwenn eo freilh he daoulagad

Gortoz 'ran ...

A-daol-trumm e strink ur beufig glaswenn
ha du diouzh skeud ar brankoù a zres korfoù-eskern
an Ankou war an douar gleb

O ma Doue, pebezh skuizhder !

Poan-galon ar vicherourien, ruz o fri e-
kreiz o fos ...

Kammedoù pounner er gwenodennoù kailharek
na reont ket trouz
Bremaik, sioulañs ar maez adarre o touellañ
an dud

N'ouzon ket perak ... fin ... Marteze ur
fazi lec'h-mañ-lec'h, piv 'oar ?

Tostaat a ran ouzh an diavaez
Mont da gaout anezhañ diouzhtu,

Gwelet 'peus huñvreoù mab-den a-us da
gadoù ar vro

c'houmoul a-us d'ar

neñv a-us d'an

Atav un tammig pelloc'h,
Ya, atav un tamm bividigezh e gwirionez
Pa ne veze nemet youc'hadenn ul labous
gouez a freg an noz

Tamm ha tamm e teu ar spered da vezañ mel-
konius

Bremaik e oa ruz e c'houzoug pa nije etre-
zek an oabl

Bremañ ne weler netra ken

Neuze, eo poent skarzhañ kuit ac'halen.

Ago !

Adkavout a rin he muzelloù ruz

N'eus sikour ebet da c'hortoz gant den ,

Gant den ebet. Nikun. Echu an traoù. Kavet em eus
ul lojeiz.

Poan benn am eus bet e-pad c'hwec'h bloaz, alfo
hag all. Goulennet em eus gant ur c'helenner pelec'h
e c'hellfen bezañ manac'h. N'on ket chomet pell.
Ne vern. Adkroget em eus gant ma studioù.

"Pemp bloaz warn-ugent : En ospital e-pad ar vakañsoù-
hañv adarre.

"C'hwec'h bloaz warn-ugent : En ospital d'ar memes mare.

"Tregont bloaz : ne m'eus ket c'hoant da vervel
c'hoazh ; prenet em eus ur bistolenn e gourvarc'had
Alma, Roazhon Z.U.P. Su.

"Ur bloaz ha tregont : Micher ebet. Ur pezh sonadenn
a lak ma c'halon da grenañ a-greiz-holl. Poanioù
korf. Ne servij ket mui da netra.

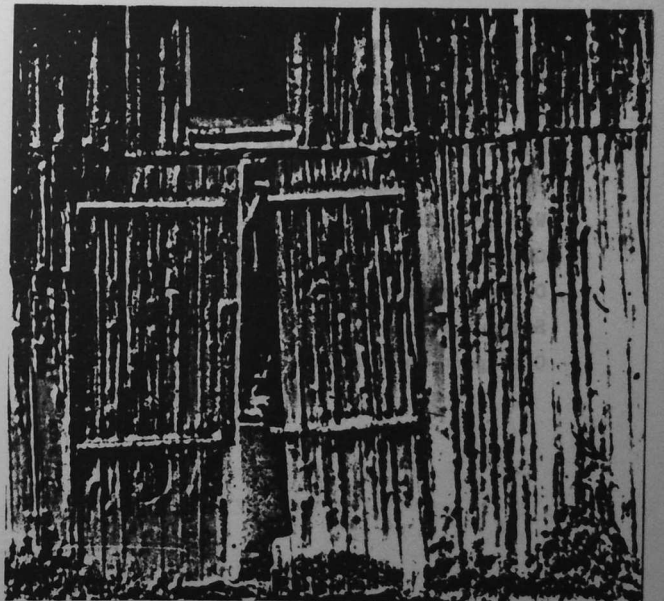
"Tri bloaz ha tregont : N'hellan ket ober evel Hon
Salver. N'eo ket deut c'hoazh ar mare da echuiñ.
Bevañ a rin un tamm hiroc'h.

"Pevar bloaz ha tregont : Bez' e c'hellan kontañ ma
buhez da n'eus forzh piv en ostalerioù bremañ peo-
gwir e ouzon".

Un taol-pistolenn en e glopenn hag echu an
traoù evitañ : "The hack-writer".

ERWAN AN ESVAN

barzhonegoù

HIRAEZH

Gortoz a rin Gwengolo
Evit mont war ar c'hro
Pa c'hellin pourmen
Ma unan war an draezhenn
Ma zreid o rampañ
War ar bezhin gleb
Chourig ar c'hregin
O vruzunañ dindan ma botoù
Sellout a rin ouzh ar wagenn
O tispenn ma roudoù.

AMGOUSK

Savet em eus ma zeltenn
E-tal kichen ar richer.
Skleur gwan al loar gann
A-dreuz al lien glas,
Souradenn an aezhenn
E broenn ar vrienn,
Safar an halegenn,
Bourbouilh an dour
O lipat ar bili,
A zason em fenn goullo
Gwellat huñvre.

AMEZEIEN

Ma amezeg oa mañsoner
Ma amezeg oa mezhvier
Ma amezeg zo en em grouget.

E vab oa pesketaer
E vab oa mezhvier
E vab zo en em veuzet.

E wreg zo kannerez
E wreg zo ur plac'h a feiz
E wreg zo bremañ disher hag intañvez.

Mont 'ra bep sul d'an oferenn
Mont 'ra bep sun d'ar vered.

GWALL-ZARVOUD

Roudoù du ur c'harr
O verkañ termen ur vuhez
Un drolinenn wenn
Treset war ter du ar c'hroazhent
Tammoù gwer munut o lintrañ
Dindan bannoù an heol
Tud ha kirri o tremen diseblant
Teir linennad e traoñ pajenn ur gelaouenn
Luc'hskeudennoù o veleniñ e strad un diretenn
Un anv engravet war maen greun ur bez ...

AR C'HELORN

Sklav mut ar puñs
Out chomet e pad da vuhez
Staget e oas ouzh ar vardell
Meur a wech bemdeiz ez aes
Da stokañ ouzh gorre du an dour yen
Lufr e oa da lifre
Pa out bet prenet
Soñj am eus, un devezh foar e oa
Kignet t'eus da groc'henn
Ouzh ar maen greun
Tamm-ha-tamm, ar mergl
En deus kroget ennout
O vrizhellañ da gorf glas
Pa voe toull da foñs
E voes taolet d'ar blotoù
A-drek an ti, e bered ar c'hozh traoù.

PLANEDENN AR PALUD

Amañ e plij din rambreal
O sellout gant bam
Ouzh mentoniezh reizh an adernioù
Boubou ar fubu o tarnijal en-dro din
Garm skiltr ar skreved
O plavañ a-us d'al lec'hideg
Gorre lufr ar c'hanolioù
Roget gant difrae ur vandenn meilhed
Ur paludour, un tamm pelloc'h
O sachañ war troad hir e rozell
Gwrac'hellou gwenn splann
Eost an hollen
Ha koulskoude, tud diboell
O deus lakaet en o fenn
Ne dalv ket ar boan mirout ar paludoù
Savet 'vo ur gourhent ha tiez bras a vil vern.

M E D I N A

E levr bras ar Gêr Gozh
War pajennoù he milhendall
E linennoù luziet he straedoù strizh
Em eus lennet istor ar vuhez.
Skeudenn ur vaouez 'zo manet em eñvor.
Koazezet e oa war an daroù mein
E-tal porched ar voskeenn
Kuzhet e oa he dremm a-drek ul lien gwenn
Arouez he meuriad a oa broudskrivet
Gant liv glas war he zal roufennet
Dispak e oa he brennid
War he barlenn, ur c'hrouadur blin
A oa o tenañ ur vronn gwak ha dilaezh.
E beg ar minaret, mouezh manouz ar muezin
A c'halve an dud d'ar bedenn.

Z A G O R A

Noziñ a ra war ar gouelec'h
Krog eo ar menezioù krin
Da wiskañ o sae livrin
E traoñ ar saonenn vaenek
Aloubet gant lenn c'hlas ar balmezeg
E red difonn ar stêr war he zalaroù
Etrezek mor diroll an erinoù
E teñvalijenn an draonienn faezh
E c'hwezh anal klouar an abardaez
Distan dister da aer gor an deiz
Difret 'zo gant ar c'hwiboned
E lein tour ar c'hasba
Tasmantoù du ar merc'hed skuizh
A ruz divall a-hed ar mogerioù gris
Erru eo an noz war ar gouelec'h.

Erwan Kervella

DU E TREMEN AN NOZ WAR AR VUHEZ

Kerzhet ec'h eus a-hed mogerioù dirapar ar friturioù serret a-bell zo.

Chouket out en da chupenn voulouz du. Didud ha didrouz eo ar ru. Tregerniñ 'ra da votoù pa gerzhez diwar herr etrezek ar porzh. Du eo an noz. Du eo an noz. Du eo atav an noz. N'eo ket ar gouleierigoù o lintrañ war dour ar porzh a skarzho kabell an noz.

Chomet out a-sav war vordig-vord ar c'hae, a-us d'an dour du, d'an islonk du.

Un aezhennig fresk a c'hoari gant da vlev. Karrigelladoù c'hwezioù bezhin, pesked brein ha gas-oil bigi a sav d'az fronelloù. Stirlinkat 'ra ar c'herdin war ar gwernioù. Mont a ra da selloù pelloc'h eget an noz. Pelloc'h eget ar mor. Selloù du en noz du, dreist d'ar mor du.

Lugerniñ 'rae en deñvalijenn da vadj war kolier da chupenn voulouz du.

Sanket eo da zaouarn don ez kodelloù. C'hoari 'ra skleur un davarn pelloc'h war ar porzh gant ar c'helc'h plastik war da chupenn. Lemel a rez da dorn kleiz eus da c'hodell kleiz. N'eo ket c'hoazh unnek eur. Deut eo skleur an davarn da hilligañ bizied da vontr. Ur sell a roez en-dro dit. N'eus den. E neblec'h.

Skrijet ec'h eus un tammig goude bezañ chomet difiñv e-pad pellik amzer.

Treiñ kein a rez d'ar bigi diseblant. Gant mall e kerzhez war-du al lostennad tavarnioù. Enno ez eus tud ha na reont foultre-kaer —evit ar poent— eus ar bigi, ar mor, an noz du. Klevout a rez tammoù sonerezh o tont deus an davarn dostañ. Enni ez eus tud hag ur juke-box.

Aet out war-eeun betek an daol-gont a-dreuz ar moged butun.

Ur sell a ra ouzhit paotred an davarn hep paouez gant o c'haoz. Goulenn a rez ur banne bier. Ur banne bier du. Ha goude diskenn an evaj ez werenn e sellez e-pad hir amzer ouzh an diketenn. Lakaet ganit ar voutailh war an daol e tapez krog er werenn hag ec'h evez goustadik an evaj du. Eus da c'hodell e tennez ur pakad butun. Tapout a rez ur sigarettenn ha lakaat ar pakad e-kichen ar werenn. Neuze e c'houlennet tan diganin.

Trugarez ec'h eus laret din ha sellet er melezour a-dreñv d'an daol-gont ouzh ar moged o tec'hout goustadik etre da vuzelloù.

Lakaat a rez da viz war vord ar werenn hag he flourañ, da sell war kloz gwenn ar bier du. Divogediñ 'ra ar sigarettenn etre da vizied. Lakaat a ra un den kant lur er juke-box hag e sav mouezh John Lennon en davarn mogedet. Skeiñ 'rez war koad an daol bremañ gant da vizied. Hag e kouezh al ludu eus penn da sigarettenn. C'hwezhañ 'rez war an daol-gont hag e ya al ludu e-touez ar gwer naet renket brav.

Troet ec'h eus war ar skaoñ uhel hag harpet kein ouzh an daol-gont.

Da sell a ya dreist ar pratikoù azezet ouzh an taolioù. A-dreñv d'ar werenn vras ne welez tra, nemet du an noz. Ha da adskeud. N'eo ket ken splann hag er melezour. Met dedenusoc'h eo arvestiñ ouzh buhez an davarn en tu all d'ar werenn vras. Evel en un huñvre. Ha te e-kreiz. Met n'eo nemet un adskeud ha ne vo cheñchet tonkad den en tu all d'ar werenn. Evañ a rez ur banne bier

Sellet ec'h eus ouzh ar plac'h o tont tre en davarn.

Ur sell a ra paotred an davarn outi hep paouez gant o c'haoz. Ur pennad blev melen hir he deus. Gwisket eo gant ur chupenn voulouz du hag ur badj he deus war he c'holier. Dont a ra war-eeun d'an daol-gont ha goulenn ur banne bier. Ur banne bier me-

len. Da vlev-te zo du. Du evel an noz. Distroet eo da selloù adarre war an tudennoù er werenn vras war an noz.

Skoet ec'h eus gant beg da ivinoù war da werenn p'he deus plac'h he blev melen lakaet John Lennon—adarre—da dreñ er meler-sonioù.

Mat en em gavez bremañ e tommder an davarn. Petra 'rafez er gêr bremañ ? Kenderc'hel da lenn deizlevr Anaïs Nin ? Fardañ un tamm boued —ma chom un dra bennak er yenez—? Plijusoc'h e kavez mouezh John Lennon fenez en davarn-mañ eget na rafez er gêr, ez kambr, da-unan-penn. Ne gan ket evidout hepken met evit plac'h he blev melen ha tud all an davarn. Gourc'hemenn a rez ur banne all. Ur banne bier du.

Diskarget ec'h eus ar bier goustadik-goustadik er werenn ha sellet ouzhin.

Ha mousc'hoarzhin a rez. Goulenn a rez tan diganin adarre ha kerkent kinniget din ur banne. Ne respontan ket hag e c'houlennet diganin petra a gavfen mat. N'ouzon ket re. Ur banne bier ? Ur banne bier melen a gemeran-me. Diskenn a rez eus da skaoñ ha mont da lakaat John Lennon er juke-box. Den ne ra van war a seblant. Plac'h he blev melen, harpet ouzh an daol-gont a sell ouzh gwerenn vras an davarn.

Distroet out war ar skaoñ ha graet un hej d'az plev du en ur vousec'hoarzhin din adarre.

Bremañ emhout aze. Lemmet ec'h eus da chupenn voulouz du. Hag ar peurrest. Bremañ emhout aze. Da gorf gwenn war mor al liñselioù gwenn. Da vlev du o kurunenniñ da zivskoaz gwenn. Lintrañ 'ra da zaoulagad du. Divogediñ 'ra ar sigaretenn etre da vizied. Mousc'hoarzhin a rez. Gwenn-tre eo da gorf.

N'ouzon ket da anv.

JAKEZ-ERWAN MOUTON

ENKREZ

1

Alies e teue an diaezamant ennañ. Kaout a rae dezhañ e tispartie e gorf dioutañ. Evel ar re all e oa dezhañ ur penn, ur c'horf bras, divrec'h, daouarn, divharr ha treid... Hiriv, avat, e skare evel un otomat. Kerzhout a rae evel pa vefe bet mezv. Gwall-vuontet e oa bet gant an engroez. Dic'houzañvus e oa. Skarzhañ a rae evel-se, par d'ur c'hi spontet, e zaoulagad stouet davet an douar. Evel unan vije bet graet gantañ un torfed pe un dro-fall bennak. Heskinet e oa gant e gorf. Gwasket e oa e empenn gant an anken.

2

Unan eus e dadou-kozh en doa bet un taol-gwad en e benn e-pad ma oa o kac'hat e-barzh e "jul". Kavet o doa anezhañ gourvezet war an douar o patouilhañ en e gaoc'h hag en e wad.

3

Tomm e oa an amzer. Tud a oa oc'h evañ ur banne en diavaez d'un ostaleri. Studierien emichañs. Paotred warno rochedoù berr. Merc'hed ganto

brozhioù berr. Tud o tommheoliañ. Tud disourssi : tost e oa mare ar vakañsoù. Ne c'helle ket gouzañv o selladoù...

Un dra direizh a oa ennañ. Marteze e gerzhed re brim. Marteze e sellad peget ouzh an douar. Klask a reas straedoù didud...

4

Beajet en doa kalz. Labouret en doa war blat-formoù mor an hanternoz. Dastumet en doa kalz arc'hant. Du-hont en doa graet anaoudegezh gant ur bochad tud. Amañ, en e vro, n'anaveze den ebet. Netra mui ne stage anezhañ ouzh ar vro-mañ.

5

Kuitaet en doa al lise pa oa seitek vloaz, c'hoant beajiñ gantañ. C'hoant da anaout ar bed. Beajiñ a oa bout dieub d'ar mare-se, evitañ. Buan-buan e teuas da c'houzout e veze ret d'an dud labourat. Hag an holl gevredigezhioù a oa heñvel an eil ouzh eben. Evel meur a grennard deus e rummad en doa bet c'hoant ober ar pezh a felle dezhañ: bout mestr war e vuhez. Met setu... Edo ar vuhez evel un droielleg. Ar geoded vras a oa un droielleg ivez. Gant he straedoù eeun. Gant e savadurioù eeun. Al liamm a unvane an dud amañ oa an arc'hant. An arc'hant a roe an droed da vezañ.

6

Tremen a reas dre ur straed gozh. Melen e oa ar savadurioù. Banne aer ebet. Ouzh troad ur savadur e verzas un den gourvezet ha kropet. Tost outañ e oa ur voutailh. Ur c'hlasker-bara. E zilhad uzet ha toullet a oa saotret gant an douar melen. Ne anale ket. Marteze e oa marv. Gwashoc'h e oa stad hennezh eget e hini. Ya, komprenet en doa hennezh. Lazhañ

42

a rae e anken dre forzh evañ. Lazhet en doa e douelladur da vezañ.

7

"An dud a guzh o anken a-dreñv gerioù, a-dreñv jestroù, a-dreñv boazioù. An touelladur da vezañ. Huñvreal a reer en ur c'hemm bras. Kredañ a reer e vo kemmet tonkadur mab-den pa vo kemmet ar politikerezh a ren anezhañ."

8

Eñ, ne grede ket mui er politikerezh. Un touelladur all e oa. Kredañ a rae en ur wirionez hepken : ar c'horf-se a zouge anezhañ a oa estren dezhañ, evel ma oa estren ar vuhez a oa en-dro dezhañ, evel ma oa estren an dud a oa en-dro dezhañ. Ar gwir a oa gant ar c'hlasker-bara. Bevañ a rae gant an netra. Gouzañv a rae an netra dre forzh evañ.

9

Paseal a reas e-biou d'un ti-debriñ. Tud a oa ouzh taol. Beajourien-kenwerzh evit ar peurvuiñ anezho. Dilhad-kêr, rochedoù ha kravatenoù ganto. "Komprenit mat : ne zisprikan ket an dud-se." N'en doa c'hoant ebet da skopañ outo pe da lakaat ur vombezenn e-barzh an ti-debriñ. Ne oa ket paotr feuls ha ne oa ket divelour kennebeut all. Menoz ebet ne oa gantañ. Ne c'helle ket bevañ evelto rak re vras oa e anken hag e gorf a oa estren dezhañ.

10

Spurmantiñ a rae anezho holl, skeulfet. Ret eo d'an den debriñ evit bevañ. Ha debriñ a raent holl. Asiedoù, forchetezoù, kontilli, gwerennoù, boued ha boeson. Lidadur an debriñ. Deut e oant da zebriñ. O c'horf a vagent.

43

Kas a raent o boued d'o genou. Lod a oa o kaozeal,
lod o lenn, lod all a oa didrouz. Lod a oa bihan,
lod a oa bras, lod a oa treut. Lod a oa tev.
Unan a oa tevoc'h eget ar re all. Ruz e zivjod. Ruz
mouk evel ur waderez. Daoulagad vihan a oa gantañ.
Ur fri ront ha plat. Divskouarn bihan ha ront.
Hennezh ne oa ket evel ar re all. Re lart e oa.

Dont a reas dezhañ ar c'hoant d'e ziwadañ. Ne ouie
ket perak. C'hoant en doa ober goap outañ. Da lakaat
anezhañ da lonkañ e asied, e werenn, e roched, e wis-
kamant, e gravatenn... Ha lakaat anezhañ da zañsal
noazh e-tal ar re all en ur hoc'hal.
C'hoarzhin a rafent eveljust. C'hoarzhin a rafent
a-bouez o fennoù, ha pa vefent o c'hoarzhin 'vel-se
e lavarfe dezho : C'HWI A ZO MOC'H ! evit drastañ
o laouenidigezh, hag ouzhpenn-se e larfe dezho e oant
o tebriñ korfoù loened marv, evit lakaat anezho da
zislonkañ, hag e vefent int ivez korfoù marv krignet
gant ar c'hontron... Kontron a oa o c'hortoz o marv
en o bouzelloù. Ya, drastet o laouenidigezh. Heuget
e vefent gant ar boued ha gant o c'horf. Neuze e
kerzhfent, goullo o fennoù, er straedoù pe e lazhfent
o anken dre forzh evañ.
Met ne laras netra. Ne oa ket un den drouk.
Derc'hel a reas da gerzhout.

Kavet en doa, ur wech, ul lapous gloazet ha marnaon-
iet. Savet en doa evitañ un neizh plouz ha kotoñs.
Ne c'helle ket al lapous lonkañ boued, setu en doa
troc'het evitañ tammouigoù bara evit e vegañ. Ur fi-
lip e oa, o vevañ dindan talbenn toenn e di. Truez
en doa bet ouzh ar c'hrouadurig-se. Ret e oa dezhañ

bevañ. Ret e oa d'ar paotr saveteiñ e vuhez.
Graet en doa ur voullig bara brasoc'h evit reiñ
nerzh d'al lapous. Lakaat a reas anezhi e-barzh
e c'horzailhenn. Tarlonkañ a reas al lapous hag
e varvas.

Perak lakaat ar vuhez da badout ? Saveteiñ ha dis-
trujañ : darn a vez o saveteiñ pa vez darn o tis-
trujañ. Desket en doa ivez penaos lazhañ p'en doa
graet e amzer-soudard. Gouzout a ouie e ranke an
den lazhañ evit bevañ. Ha ne oa ket an dud en ti-
debriñ o lonkañ korfoù loened bet lazhet ?
Ya, estren e oa ar c'horf a zouge anezhañ.

Erru e oa e-barzh ul liorzhiñ youtin ma oa enni
skaonioù ha bleunvegou. Azezañ a reas war ur skaon.
Lakaat a reas e benn en e zaouarn. Ur c'horf dibenn-
et. Ma vefe ur frailh en e benn e vefe tu d'an dud
lakaat ur pezh-moneiz e-barzh. An den estren e gorf
a fiñve neuze hag a larfe dezho :
" Mont en-dro a ran ivez "
Ar c'horf-se a sent ouzh uzzh ma empenn. N'eo ket
diaes lakaat ur c'horf da vont en-dro; ret eo lakaat
boued ha boeson ennañ. Komz a ran evelloc'h ; ar
gerioù a ra trouz hag a-drek ar gerioù ez eus soñjoù.
Genel a ra e ampenn ar soñjoù. Lakkat a ran ar gevre-
digezh da vont en-dro ivez : labourat a ran. An tri
c'hard eus ma buhez a ya da labourat. Votif a ran.
A-du pe a-enep on. Evit votif e ranker bout a-du pe
a-enep. Santimañchoù am eus ivez ; karout a ran. Dis-
prizout a ran. Laouen pe drist on.
Ya, me a zo evelloc'h.
(stlakadeg-daouarn - c'hoarzhadeg)

Ha pa vefe echu e abadenn e azezfe en-dro. Goustad-
goustad e lakfe adarre e benn en e zaouarn.

En em welet o defe an dud o jestraouiñ dre arvestiñ
ouzh skeudenn an otomat-se a oa heñvel outo. Evel
pa vefent bet o sellout outo o-unan e-barzh ur me-
lezour.

Ya, met ne oa frailh ebet en o fennoù.

Sant-Malo, miz Even 1982

SKEUDENNOÙ

gant Erwan BERTHOU (Kaledvoulc'h).

I YANN AR FUSTEG (LEMENIK)

Yann ar Fusteg ne gren dirak den ; digabestr !
'N e vuhez penn-da-benn, sonn e benn 'vel ur mestr...
Bet ez eo e Keumri o teskiñ gant aked,
Aviel hor Re-Gozh 'zo d'ar Faoz trec'h bepred.
Ur C'helt emskiantek, eo barrek e spered
Da zasorc'hiñ frankiz ar Vreizhiz hualet.
Hon eil Arzhur !... Siwazh ! Tonkadur a walleur !
Taol garo ar Maro hen sko a-raok e eur.

II FANCH VALLEE (ABHERVE)

Kromm e choug ! Un tagozh ! Tata kozh ar Varzhed.
'Zo bet kozh a viskoazh : n'eo ket c'hoazh didonet :
N'ev nepred, ar paour kaezh, nemet laezh, laezh pe dour.
Ya, met karantez Breizh 'zo e kreiz ar c'hlañvour.
'Vit hon yezh, ur Salver, ur mager ; war an dro
Tad ar Vreizhiz feal, didammall, Tad ar Vro.
En Breizh n'eus den welloc'h na brasoc'h o vale :
- Diskabell, Bretoned ! Saludet Abherve.

III FANCH JAFFRENNOU (TALDIR)

Trivet privarzh ! hemañ eo e ano Taldir.
Pevar lagad 'n e zremm, hag int lemm evel bir.
Moan e vuzelloù pek, met ken c'hwek hag ar mel
Pa gan deoc'h e werzhioù, e Sonioù e pep gouel.
Tec'het diwar e hent, rak ne sent, penegwir

E spered a zo stenn hag e benn a zo dir.
Gantañ ar maout, ar vazh. Hogen toaz 'zo en go.
- An toaz er forn ! Da biv an dorn ?
Taldir : D'in-me ato !

IV LEON AR BERR (ABALOR)

Kleier Roazhon a son, gantañ laket en brall.
E bluenn lemm a flemm, betek ar gwad, ar Gall.
Ur barzh baleer-bro en em roet da Vreizh,
D'hec'h hengoun keltiek ha barzhek, ha d'he feiz.
Ti ar Grâl a zo sklaer : ti ar Berr 'zo digor.
Karantez ar mignon 'zo don en Abalor.
Laouen bemdeiz, d'oberoù Breizh e ro sikour.
- Emberr, ar c'hanaper a gano war ar skourr.

V HERRI LA GUICHARDIERE (TELENN AOUR)

Daoulagad 'maez e benn, ur varvenn melen-hir.
Ur vouezh kleuz 'vel ur c'horn, en e zorn laonenn dir.
- "Hemañ 'lac'h kristenien, beleien a vagad
Hag ar c'hozh drouized 'ra braoued gant o gwad.
Gant kroc'hen an Ankou 'ra stripoù ha kig sall.
En e vaner Korseul, ouzh ar peul penn ur Gall!..."
- "Gevier ! gevier ! Tud fall Bro-C'hall ! Biskoazh,
E gleze ne lazhas na kazh, na ki, na gwaz !" [biskoazh,

VI PAOL DIVERRES (TANGWALL)

Un den a oar c'hwesa e nesañ, rak e fri
Mar n'en deus daou droatañ, o ya vat, en deus tri.
Ur gaerell-vras, ur razh ne zouj kazh ; ur furcher
E blijadur levrioù, dornskridoù, kozh paper.
'N eus div Vro : Breizh-Izel, e gavell, ha Keumri :
A zo barzh telennour ha yezhour, 'n ur c'hoari.
- Tangwall, distro d'az pro, da vroig da gavell :
He mouezh, c'hwez he krampouezh 'ya dit war an avel.

VII ERWAN BERTHOU (KALEDVOULC'H)

- Doujañs, teod fall ! Penn skañv, penn Gall ;
[tan 'n az letern,
Pe az po koad ho ya ! da vat, war da eskern !...
Kaledvoulc'h, un den krenn, gant barv gwenn ha blev du,
Prest dalc'hmat da voulc'hañ, da droc'hañ tu-pe-du.
Hast en devez bep bloa da grapañ war ar maen,
Gantañ ur c'hleze bras n'eus biskoazh lazhet den.
Fellout 'ra d'ar paotr-kozh war ar roz dic'houinañ :
- Peuc'h a zo, tud diroll ? - Hag an holl a lar : Ya !

VIII HERRIEU (BARZH LABOURER)

ha MELLAG (GWENEDOUR)

Hañv-goañv, diskuizh ha skañv o zreid, hep diegi,
Bep Sul, en-dro, er vro, 'vel Sant Rok hag e gi...
Ar c'hi a harz, ar Sant a c'hoarzh d'ar c'hozh person
Hag a gan... - Kant koublad 'zo dalc'hmat e pep son -
Hag an daou varzh a harz, tredemarzh ! Dihunamb !
War sao ! paotred, merc'hed Gwened ! Kerzamb ! Kerzamb !
Ken ez eo dihunet Gwened gante o daou !

LANCANAF, PLEUVIAN.

(Ar skeudennoù-mañ a zo bet embannet evit ar wech
kentañ e 1927.)

